

TOELICHTING OP DE ORGANISATIEVERORDENING 2001 VAN DE GEMEENTE HEERENVEEN

Considerans

De Gemeentewet geeft in artikel 159 de verplichting om in een verordening vast te leggen op welke wijze de gemeente de ambtelijke organisatie wenst te structureren. Deze verordening wordt door de raad vastgesteld.

Eén van de doelstellingen van deze verordening is het vastleggen van de organisatorische kaders waarbinnen het geheel van beleids- en beheersprocessen zich afspeelt. Het vastleggen van de structuur van de ambtelijke organisatie is een manier om ordening aan te brengen in de wijze waarop de gemeente het geheel van haar taken uitvoert. In de verordening wordt de gelaagdheid in de ambtelijke organisatie van de gemeente Heerenveen aangegeven. De taken en verantwoordelijkheden van gemeentesecretaris, sectordirecteuren, hoofden van stafafdelingen, brandweercommandant en afdelingshoofden worden omschreven, waarmee ook de onderlinge relaties in een duidelijk perspectief worden geplaatst.

De verordening staat niet op zichzelf. Naast deze verordening en deels als uitwerking zijn ook regels gesteld ten aanzien van bijvoorbeeld de gemeentesecretaris, het managementteam, de financiële administratie, budgethouderschap e.d..

Uitgangspunt in deze Organisatieverordening is dat de gemeentesecretaris hoofd is van de ambtelijke organisatie. Hij heeft de (eind)verantwoordelijkheid voor de taken zoals in artikel 6 van deze verordening genoemd en kan daarop ook worden aangesproken door burgemeester en wethouders.

Het managementteam heeft in deze verdeling van verantwoordelijkheden geen plaats als zelfstandige laag in de organisatie en is daarom ook niet als zelfstandig onderdeel in de verordening opgenomen. Het managementteam is wel het hoogste afstemmende orgaan binnen de ambtelijke organisatie en om die reden een belangrijk instrument in de bevordering van eenheid in de uitoefening van taken. Om die reden worden de taken in een apart reglement benoemd: Instructie voor het Managementteam.

Centrale doelstelling van deze verordening is het helder beschrijven van de taken en de verantwoordelijkheden van de diverse functionarissen belast met het ambtelijk management. Dit niet vanuit de gedachte dat alle voorkomende zaken hiermee zijn geregeld, maar wel in de verwachting dat daar waar problemen ontstaan, aan de hand van de Organisatieverordening, zo nodig in combinatie met andere regelingen, een verantwoordelijke kan worden aangewezen. In het systeem van verantwoordelijkheden is voor de diverse hiërarchische niveaus zo mogelijk eenzelfde terminologie gehanteerd. Gemeentesecretaris, sectordirecteur, hoofd van stafafdeling, brandweercommandant en afdelingshoofd dragen hun verantwoordelijkheden ieder voor hun eigen niveau. Dit laat onverlet, dat het altijd zo is dat het naast hogere niveau ook een verantwoordelijkheid heeft voor het goed verlopen van processen en dergelijke op lagere niveaus. In dat opzicht wordt vooral duidelijk gemaakt waar het lagere management in elk geval ook zelf voor verantwoordelijk is. Dit alles tegen de achtergrond van de filosofie van integraal management. Op te vatten als de verantwoordelijkheid van elke manager voor zowel producten, processen als de daarvoor benodigde inzet van personele, financiële en materiële middelen. Dat laatste uiteraard binnen daartoe eenduidig te stellen grenzen.

Artikelsgewijze toelichting

De structuur van de ambtelijke organisatie

Artikel 1 geeft aan dat de ambtelijke organisatie bestaat uit organisatorische eenheden. De leiding over de sectoren wordt opgedragen aan directeuren, over stafafdelingen en afdelingen aan hoofden en over de brandweer aan de commandant. Binnen afdelingen kunnen secties worden gevormd, of bestaan er op grond van historie nog bureaus. Dñe onderverdeling wordt bij een organisatieverandering geregeld via een deelplan en is bij de vaker voorkomende (dagelijkse) wijzigingen een bevoegdheid van de betreffende directeur.

In **lid 2** wordt aangegeven dat de gemeenteraad de hoofdstructuur bepaalt. Met hoofdstructuur wordt bedoeld de onderverdeling van de ambtelijke organisatie in sectoren. Het college stelt de onderverdeling van de sectoren in afdelingen vast (**lid 3**). Tot wijziging van deze onderverdeling wordt echter niet besloten dan nadat het personeel op basis van geldende richtlijnen bij de voorbereiding is betrokken (bijvoorbeeld Wet op de ondernemingsraden of sociaal statuut). De gemeentesecretaris kan naar aanleiding van een door burgemeester en wethouders vastgesteld projectvoorstel besluiten tot het instellen van tijdelijke organisatorische verbanden (**lid 4**).

In **artikel 2** worden de door de raad vast te stellen organisatorische eenheden genoemd.

In **artikel 3** is geregeld dat het college van burgemeester en wethouders verantwoordelijk is voor het algemeen beheer van de ambtelijke organisatie. Het gaat hier om de bevestiging van de politieke verantwoordelijkheid naar de raad toe van het college voor de ambtelijke organisatie in totaliteit. Niet meer en niet minder. Hieraan is logischerwijs gekoppeld de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders omtrent het stellen van nadere regels ten aanzien van de ambtelijke organisatie. Het gaat hier om het neerleggen van een algemene bevoegdheid, er zijn op het moment van vaststellen van deze verordening geen voorbeelden van voorhanden. Naast deze bestuurlijke verantwoordelijkheden is het uiteraard zo dat de hiërarchie het mogelijk maakt dat de gemeentesecretaris nadere specifieke instructies geeft aan een leidinggevende. Om die reden zijn hier in deze verordeningen geen bepalingen over opgenomen.

Artikel 4 bepaalt dat burgemeester en wethouders de nadere regels stellen omtrent mandaat. Deze regels zijn in de gemeente Heerenveen al vastgelegd in een mandaatregeling. Er wordt naar gestreefd om via mandaat de verantwoordelijkheden zo dicht mogelijk bij de uitvoering te leggen. Essentieel is dat de in deze verordening vastgelegde verantwoordelijkheden niet worden doorkruist. Dit zal anders leiden tot onduidelijkheden omtrent wie waarvoor verantwoordelijk is. Functionarissen zullen zich in dergelijke situaties dan ook minder of niet verantwoordelijk voelen.

Artikel 5 regelt dat de raad een nadere Instructie voor de gemeentesecretaris moet vaststellen. Deze is beschikbaar.

In **artikel 6** worden de verantwoordelijkheden van de gemeentesecretaris nader benoemd. Hoewel samenwerking binnen de ambtelijke organisatie voorop staat en de organisatorische eenheden een belangrijke eigen verantwoordelijkheid hebben, heeft de gemeentesecretaris voor een aantal aspecten de eindverantwoordelijkheid. Als er problemen ontstaan of zaken mis (dreigen) te lopen, dan is de gemeentesecretaris de door de bestuursorganen (raad, college en burgemeester) aan te spreken functionaris. Daarnaast is de gemeentesecretaris eindverantwoordelijk voor het goed functioneren van het managementteam.

Artikel 7 gaat in op de taken en verantwoordelijkheden van de sectordirecteuren, de hoofden van stafafdelingen en de brandweercommandant, waarin onder meer de relatie met burgemeester en wethouders wordt vastgelegd. Eerstgenoemden zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de adviezen van hun organisatorische eenheid. Dit brengt met zich mee dat zij alle adviezen aan burgemeester en wethouders c.q. de burgemeester voor akkoord paraferen. Voor wat betreft de beleidscyclus (voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid) onderhouden zij een relatie met de betreffende portefeuillehouders. Overleg met de portefeuillehouders vindt in elk geval plaats over de strategische aspecten van beleid. Het gaat dan om die zaken die wezenlijke invloed kunnen hebben op een richting van beleid en/of de inzet van middelen. De gehanteerde omschrijving impliceert dat de portefeuillehouders ook betrokken kunnen worden bij zaken die meer van uitvoerende aard zijn, zulks ter beoordeling van de

leidinggevende. De formulering moet derhalve zo worden uitgelegd dat in relatie met artikel 8, lid 2, het afdelingshoofd in het overleg met de portefeuillehouder de plicht heeft de directeur te betrekken in het overleg, zodra strategische aspecten aan de orde zijn. In de Instructie voor het Managementteam is opgenomen dat de directeur regelmatig zaken uit portefeuillehoudersoverleg terugkoppelt richting de gemeentesecretaris en andere leden van het Managementteam.

Artikel 8 gaat in op de taken en verantwoordelijkheden van de hoofden van stafafdelingen, de brandweercommandant en de afdelingshoofden. Hun verantwoordelijkheid voor hun onderdeel is grotendeels gelijkend op die van de directeur voor zijn sector. Met integrale advisering wordt bedoeld dat zij er over waken dat alle voor het betreffende onderwerp relevante belangen worden gewogen. Dit impliceert dat zij er op letten dat andere van belang zijnde disciplines/onderdelen bij de advisering worden ingeschakeld.

Artikel 9 De bevoegdheid tot het benoemen van personeel, anders dan gemeentesecretaris, sectordirecteuren, hoofden van stafafdelingen, brandweercommandant en afdelingshoofden, zal in een mandaatregeling worden verwerkt. Voor de aanwijzing van loco-secretarissen gelden de bepalingen van de Gemeentewet ("De raad regelt de vervanging van de secretaris"). In dit systeem waarin het hogere orgaan bepaalt wie de plaatsvervangers zijn, zijn ook bepalingen opgenomen voor de plaatsvervanging van de andere hogere leidinggevendens. In het verlengde hiervan geldt dat de afdelingshoofden de plaatsvervangers aanwijzen van bureauhoofden en eerste medewerkers van secties.

Artikel 10 gaat in op het systeem van verantwoording voor de ambtelijke organisatie. Dat systeem stoelt op de noodzaak om daar waar sprake is van verantwoordelijkheden laag in de organisatie leggen, als pendant ook verantwoording wordt afgenomen. Elke hiërarchische laag in de organisatie legt aldus periodiek verantwoording af over de door haar uitgevoerde taken. Er dient met deze rapportages iets te worden gedaan, in de zin dat gunstige ontwikkelingen worden aangemoedigd en ongunstige ontwikkelingen worden gekeerd. Een deel van de periodieke rapportages zal plaatsvinden via de managementrapportages. Daarnaast leent de jaarrekening zich hiervoor, maar ook andere rapportages over specifieke taakvelden kunnen in dit opzicht worden gehanteerd. Om die reden is in de verordening de algemene term "rapportages" gehanteerd.

Artikel 11 bepaalt dat 1 januari 2001 de datum van inwerkingtreding is. Dit hangt samen met de opheffing van de sector Ondersteuning, de vorming van vier stafafdelingen en de overgang van burgerzaken en receptie naar de nieuwe sector Samenlevingszaken (voorheen sector Welzijn en Sociale Zaken).